

mindent tud,
egébrészlőbb
Cornelin s
íróról egy
el gazdagon
„Kíhez van
en nő: „On
házat sze-
endezi ezen
lehet meg-
nyim.“ „Mi
„Jó. Meg-
ban marad.“
megvolt, Bal-
m, mond
é a nő sze-
ugyan Bal

Előfizetési ár:	
Évnyegyedre vidéken	2 ft. 50 kr.
„ „ helyt	2 — 24 —
Félévre vidéken	5 — 40 —
„ „ helyt	4 — 48 —

HETILAP

A Hetilap megjelen hetenként kétszer, szerdán és szombaton egy-egy íven. — A hirdetések négyszer hasábozott sorának ára 3 pkr.

az ipar-világ, tudomány, művészet s szépirodalom köréből.

42. szám

Kolozsvártt Szombat aug. 6.

1853.

Tartalom:

Könyvismertetés. *Benedek K.* — A francia és magyar nemzet története párvonala. *K.* — Egy keserves éjszaka (Novella). *Dózsa D.* — Levelezés: Sz. Udvarhely. — Hírfűzér. — Mozaik. — Piaczi árak. — Hirdetések.

Könyvismertetés.

„A polgár és kereskedő számvetése.“

Kézírási okoszerű számvetési terjesztésére. n. 8-rét Kolozsvártt. Irta *Finály Henrik Lajos Özv. Barráné és Stein tulajdona.* Ára 1 ft 20 kr pengő.

A könyv külseje nem nagyon érdekelné minket, csak annyit mondunk róla, hogy jó olvasható betűkkel van nyomva s kiállításra elég csinos.

Mi már a könyvnek tartalmát illeti, az két nagy általános részre t. i. elméleti és gyakorlatira oszlik.

I. Elméleti Rész. Ez magában foglalja:

a) A bevezetést, melyben szerző a mennyiség eszméjét fejti ki, vagy is magyarázza: hogy az emberek egymásközi viszonyai s szükségükből miként állott elő a szám? annak meghatározása, s különböztetésére minő jegyeket találtak fel, hogyan kell azokat leírni, velők élni? a szám fogalma itt azonnal a törtek és nevezetesen a tizedes törtekre van kiterjesztve, minthogy a számírás tizedes rendszerének magyarázata legtermészetesebben a törtek tizedes rendszerére vezet.

b) Az első fejezetben következnek az alapszabályok és pedig az

1-ső szakaszban a szaporító miveletek, azaz összeadás és szorzás.

A 2-ik szakaszban a fogyasztó miveletek, vagy is kivonás és osztás.

A 3-ik szakasz szól a törtszámokról általában, jelesen a közösleges törtekről és azoknak átalakításáról tizedes törtekké, és viszont, mivel a tizedes törtekkeli miveletek az ép számokkal együtt tárgyalhatók.

C. A második fejezetben a felsőbb miveletek sorozatának elő, az

1-ő szakaszban: Arányok és hármasszabály.

2-ik szakaszban: Láncszabály.

3-ik szakaszban: Arányosztás.

4-ik szakaszban: Vegyítés.

II. Gyakorlati Rész.

a) Első fejezet. Általános ismeretek.

1-ső szakasz: Mik a gyakorlati számvetési tárgyai?

2-ik szakasz: Pénzek, áru-egységek és műszók.

b) Második fejezet. Gyakorlati számolás.

1-ső szakasz: adás, vevés.

2-ik szakasz: nyereség és veszteség.

3-ik szakasz: arányosztás.

4-ik szakasz: vegyítés.

5-ik szakasz: áruszámolás.

Itt következik egy toldalék, mely a különböző országokban divatozó pénzek, súly-, tér- és űrmértékeknek a miénkkel egybehangoltságukat foglalja magában. S végre egy igen érdekes kimutatási tábla, mely a nevezetesebb kereskedő állandalmák legjobb számolási és fizetési pénzeinek összehasonlítását egyszerre az olvasó szeme elébe terjeszti. Ilyen

összehasonlítás táblát maga helyén csekély ártért elkülönözve is meglehetősen szerezni, ha azt különösen kereskedő boltokban felfüggesztik, előadandó alkalomkor nem csekély szolgáltatást teend.

Nagyon csodálkozunk rajta, hogy e becses munkáról sem bírálat, sem más bármilyen névvel nevezhető ismertetés még eddig meg nem jelent, holott ezt valóban megérdemelt volna. Nem gondoljuk, hogy ez az erdélyi sajtónak ignorálni akarása volna.

Ha az elősorolt pontokat külön akarnók tárgyalni, akkor ezen igénytelen irat, melynek célja egy könyvnek csupán egyszerű ismertetése, igen hosszúra terjedne; tehát legyen szabad általánosan csak annyit mondanunk, miként: e könyvnek elméleti része a számtannak valódi alapiskolája, melyben a tanuló megtanul nem csak számokat ismerni, leírni s azokat czélszerűen használni, de egyszersmind azon fogásokat, melyek a számokká bántást rövidde, biztossá és kényelmessé teszik, mely fogásoknak legnagyobb tényezője az e könyvben leegelőző a polgári számvetésbe behozott s eddig oly méltatlanul elhanyagolt tizedes törtek.

A embereknek minden egymás közt lehető viszonyai, melyek a polgári életben, kereskedés, mesterség, gazdaságban sat. sat. előfordulnak — tárgyai a gyakorlati számvetésnek; és mi elmondhatjuk: hogy a nálunk előforduló közönséges esetek közül egy sincs, melyet e munkában elősorolt példák egyike vagy másikára alkalmazni ne lehetne! Ha a tanuló (különösen a kereskedő) saját erején vagy tanító segítségével e könyvnek elméleti részén sikerrel áthaladott, bátran foghat a gyakorlati részhez, melyben mindazon eszméket, magyarázatokat, melyekkel már az elméleti részben megismerkedett a mindennapi élet, vagy is a gyakorlatba áttéve lenni tapasztalanda; s ha mindezeket jó indulat s szorgalom által sajátjává tette, később bármely előforduló példát saját erején, minden segítség nélkül fog megoldani, s többé semmi sem gátolhatja őt, hogy valóságos jó számítóvá váljék.

Csak dicséretet mondhatunk mind a szerzőnek, hogy a magyar irodalmat ily gazdag terménnyel ajándékozta meg, mely után a szükség oly hangosan kiáltozott, mind a tulajdonosnak, hogy ily egyszerű vállalatokat létesít; mert őszintén megvalljuk: még eddig e nembem magyarul irt könyvet, mely az egyoldalúságot kikerülve — oly rövidben annyit tartalmazzon, mint épen ez, — nem láttunk! Ehhez járulván még annak szerfeletti olesó ára, nem győzők eléggé ajánlani bármely rangú polgár, kereskedő gazdának sat. sat., kik ezen könyvnek, ha avval megismerkednek, biztos, czélszerű hasznát veendik.

Ez által nem teheljük, hogy barátink közt, társas körben felmerült egyes véleményekre, melyek e könyv ellen bírálatul felhozottak, nehány szót ne mondjunk. Ugyan is azt mondják némely urak, hogy az bajosan érhető, s továbbá hogy az egyáltalában nem gyermeknek való sat.

Hogy gyermek e könyvnek saját erejére támaszkodva, kevés hasznát veheti, azt maga szerző előbeszédjében kimondotta; de annál biztosabban tanító segítségével, ki neki az egész

rendszeren át útmutatóul szolgálván, a hiányokat kipótolja; hasznát veszi továbbá oly értelmes fiatal ember, ki már számolni tudván, ismereteit szaporítani, bővíteni akarja; tehát az e részben tett ellenvetés magától elenyészik.

Másik ellenvetés: hogy bajos megérteni.

Jól tudjuk: miként fiatal barátink igen kevés része sokott tudományos munkák olvasásával foglalkozni; többnyire ha napi foglalatosságai, vagy épen mulatságai megengedik, inkább regényt, verset s t. eff. szoktak forgatni. Az ily nemű könyvek megértéséhez könnyen jut az ember, s aztán azok modorához szokván, nem csoda, ha az ilyen szabásuak unalmasok, nem tetszenek; igen, mert ennek eleje, közepe és végéről nehány lapot átforgatván, az egésznek összefüggését nem lehet felfogni; aztán meg társaságot sem lehet tartalmának elbeszélésével mulatni.

Ugyan is, ha valaki a nélkül, hogy e könyvet kivágná, rányitna egyenesen a 144-ik vagy 152-ik lapra, természetesen félre dobná abeli zugolódo kijelentéssel, hogy ő abból se hogy sem tud kiokosodni; de az értelmes, művelt fiatal ember szánjon csak több napot rá; kezdje elől és semmit el nem hagyva, feleltemmel haladjon tovább, tapasztalni fogja: mily következetes renddel fog bevezettetni a számtudomány csarnokába, s minő ismeretek s tapasztalásokat gyűjthet ottan magának?

Kereskedő urak! Vegyék önök kezökbe e könyvet, olvassák azt figyelemmel; gyönyör és haszon leend eredménye; tanítsák e szerint, vagy taníttassák növendékeiket, s tapasztalni fogják, miként belőlök jó számítók, tehát értelmes ügyes kereskedők, következésképen a honnak derék és hasznos polgárai válnának. Kolozsvártt július 25-én 1853.

Benedek Károly.

A francia és magyar nemzet története párvonala.

A magyar Európában a francziával legrokonabb, köztük legtöbb a rokonszenv. Mindkét nemzet könnyelmű, büszke, tüzes és harcoss természeti. Nem hiába, hogy a magyar XIV. Lajos korában magát kelet francziájának nevezte volt.

A két nemzet történetében is csaknem ugyanazon események, ugyanazon személyek idézik elő a catastrophokat. Minálunk a hódító Árpád, olyszert ott Nagy Károly. Hozzánk Szent István, hozzájuk Szent Lajos vivé be a vallás köpenyegé alatt Europa mivelttségét. Nekünk van Salamonnunk, nekik V. Károlyuk, kik rebelleseknek kiáltanak, s mindkettő zárdában végzi életét. Nekünk van igazságos Mátyásunk, kívül a nép az igazságot meghaltak vélte: nekik van jó IV. Henrikük, a ki azt akarta, hogy mindenkinek legalább vasárnapra tyúkja legyen. Nekünk van Dózsa Györgyünk, a ki pártossai királynak kiáltanak, s ezért tüzes vas királyi székben tüzes koronával koronázzák, s 14 nap éhezett társai fogókkal szagatják: nekik van Ördög Robertjük, ki megakaró királyt gyilkolni, ezért

lovakkal szaggatták el: s miként ez még akkor is kész vala gyilkolni, mikor már keze lába ki vala szakasztva, ugy Dózsa is, az ötlet szaggató és husát evő bajtársait csak nyugodt szánalommal nézte.

Mit nálunk a Bátori ház játszott, azt játszák a frankoknál a Bourbon-család. Mind a két ház homályból emelkedik: egyik sváb, a más család kétes származású. Mind a két háznak vala fénykora, mi a nemzetre fényt vetett. Mind a két család kizsaratja nemzetét, letarolja a nemzet erejét, s papok és idegenek tartják fenn köztük és a nemzet közt sokáig az egyensúlyt. A Bourbonok lovagló sarkantyúval s korbáccsal rohannak be a hajlani nem akaró parlamentbe: a Bátoriak ugyan azt nem tevék, hanem magukhoz hivaták a rendeket, hogy kísérenk templomba, s ugy fogadják el s hurczoltatják vépadra. A Bourbonok vadásznak, maguk könyvet nyomtatnak, s maitressek karjaival cserélgetik a trónt: a Bátoriak idebb maradtak, csak kerülék a házát, árulgaták sovány herczegségekért, de a maitressekben osztozának. Egy Bourbon vérpapot fest királyi vérevel, egy Bátorit a nép maga vert agyon. Frankhon visszaállta e gyilkoltság után a Bourbonok utódit, s végre száműzö: Erdély vissza Bátori Gáborban e családát — és főbe lövé.

E párvonalt harcmezőn is megtartá a két nemzet. Mindkettőre legnagyobb vesztséget vagy győzedelmet a harcduke idéze elő. Mi nekünk Szent-Imre, az nekik Ravenna; a mi nekünk Mohács, az nekik Pavia. A frank nemzet messiása lön szinte a politikai szabadságnak; a magyar pedig martýrja a keresztény vallásnak a pogány ellenében.

S e rokonszenv maig is áll. Az 1789-i lázadás itt előidézte a Kazincziéket vagy Martynovics esküvésit, és heves reformot. Az 1830-i juliusi forradalom Erdélyben az 1834-i hongyulés lángját gyújtá fel. 1848. febr. 24-ke itt mart. 15-ét csinár.

Egy keserves éjszaka.

(Folyt.)
Dózsa Danitól.

III.

Rövid szóváltás után szállásunk felé reteráltunk. Egy alkalmatlan kis szoba volt az egész, a kályha melegétől forró, mely forróságot a meleg augustusi kül lég is nevelt, azon felül padolatlan s egy részben vizenyős levén, igen kellemetlen földszag vegyült tikasztó légebe.

Az egész beszállásoláshoz egyetlen örömmünk csak az lehetett, hogy miután az egész épületet közre fizettük, udvari örömmünknek és szerencsénknek tarthatuk az első alkalmas szobát a szép asszonykának s boldog férjének átengedhetni, melyhez ök jure sexu et aetatis, mint látszék igényt is tartottak.

A mint a szobába beléptem, érzém hogy itt közelebből kritikus éjünk lesz, de elővettem talismánomat, a minden balsors közt megnyugtató székely közmondást „lesz valahogy“.

Lett is valahogy.

Derék vacsoránk volt, mely alatt mi a csirkeczuhátokban, Laczi kománk a szép asszonyka vigyori szemében teljes lelkünköl gyönyörködénk.

Lett e szerint valahogy, mert Sandri öcsénkkel jóllakánk, de hogy Laczi komám mennyire mehetett, arról épen egy filozóf irányában oly gyors véleményét nem mondhatunk.

Jó éjt kelle mondanunk s közelednünk az égető gyeennához.

A szoba a szellőztetés által kihült ugyan, de nyomorúságunk alapja ott feküdt az óriás kandalló téglaloldaliban.

A szobában három vetett ágy várt ránk; jobb oldalvást volt egy összealkotva két karos lóczából, közből a más, karos székekből, míg balról egy patriarchalis kék ágy állott

vörös tulipánokkal kifestve, annyira igen magas, mennyire igen rövid.

Választanunk kellett.

Csak azért sem rosz filozófnak lenni, hogy a tudósok e sectája mindig szereti a közép utat, mely legtöbb nyugalommal jár. Ő egyenest a közből lévő székágyra praenumeralt.

Én pedig észlelvén a tulipános ágynak az ő rövid voltát, minthogy engem mi sem boszont inkább, mint a kurta cipő, kurta szó, kurta ágy; a lóczák felé kezdetem húzódni, mialatt Sándor öcsém ő arszlánsága a részére fenhagyott cifra ágy magasságában, a mi gyöngéd udvariasságunk által frappierozva lenni látszott.

A filozóf nem sokára boldog horkolása által adta tudunkra azon arany mondat igazságát: „medio tutissimus ibis.“

Ő oly irigylendően boldogul aludott, mint Epaminondás öre, kit a nagy hős, midőn őrhelyén mély álomban lett, szabályával átdőfölt, s e kegyetlenségéért fedő barátnak így felelt: „ugy hagytam őt a mint találtam.“

Bezzeg nem ugy alvánk mi.

Midőn az én ágyamat a lóczákból összealkoták, emellőzte a szép asszonyka, ki valószínűleg ez ágyat vetette — imádkozni az alkotóhoz, hogy teremene egy oly embert, a ki vele találjon — tudniillik az ágyba.

A két lócza összeléve három arasznyi széles lehetett. Ez csak ment volna, de egyik a másiknál félaraszszal magasb levén, lehetlen volt rendesen alkotott testnek belé alkalmazkodnia.

A derekaj, a mint ráfeküdtem, jobbról alá nézett, balról fölemelkedett, mintha egy czigánykerékhez készült volna, nekem pedig a legnagyobb erőgyakorlati ügyességembe került, oldalbordaím élén aként balanceirozni magam, hogy a magasb padról a törpébre alá ne hengeredjem, a mi pedig kézzel fogható veszezy lett volna.

Kisértse meg akárki másfél arasznyi padon, sikló dunyha fölött e testgyakorlatot, tudom istenem, hogy nem lesz akkor kedve rajtam nevetni.

— Hogyan telik el ez az éjszaka? ez volt minden kérdése az én elalélt lelkemnek.

Alábocsátkoztam az alsóbb lóczára, mert a felsőbbnek szöglete már paszomántot vágott oldalamon, de itt sem lehetett boldogabb sorsom; oda rekedtem a dunyhás váluba, hogy hatam s mellem összetörőfélben volt.

Jól láttam, hogy ez az én nyoszolyáim megjárhatja kalács-formának, de az én testem nem nyúlík mint a tészta s alig hihetém, hogy a szép asszonykának is komoly czélja volt volna engem ott kalácscsá keletni.

Épen azért hinnem kelle, hogy ez csak ugyan ágy akart lenni, s nekem ebben nem kelesztődnöm hanem alunnom kellene. De lehetetlen volt e két alternativa középpontjáról szabadulhatnom. Igazítást tehettem volna valamit, de átkozott sorsunk volt, hogy a gertyát Sándor öcsém talán sparolás kedvéért kioltotta s egy szál gyufa-provisionk sem vala. Ott feküdtem tehát a pad-élen a magasság szélén s a mélység fölött, kezeimet a külső pad karjára feszítve, nehogy a dunyhaváluba ujra visszazökkenjek, honnan pár percz előtt oly nagy kinnal vergődhettem ki.

Végre resignáltam hogy ne aludjam.

Stulte! quid est somnus gelidae nisi mortis imago?

Longa quiescendi tempora fata dabant.

Ovid e verse kelt föl emlékezetemben. Igen jól mondja ő: hogy az álom képe a sanyar halálnak, s elég hosszú időt adott a végezet nyugalmunkra.

Miért aludjunk tehát, midőn de necesse ébren lehetünk?

Mig én ezen iszonyatos helyzettel küzdöttem, melytől a jó ég minden istenfélő kereszténynt oltalmazzon, im hallom Sándorunk ajkáról e méltatlankodó hangokat: „már ez mégis csak malheur!“

Jól esik, ha nyomorunk társaira lelhetünk. Figyelni kezdék az ő gyakori forgásaira s morgásaira, melyek eléggé elárulák, hogy ő nem csak hogy ébren van, de kilátása sincsen álmodozásokra.

— Sandrim, őrangyalom! kiálték, jöjj, kösd fel fél feletem a gerendához, mert itt csak egyik felemnek vetettek ágyat.

— Te nem alszol? — szólt kétségbeesett hangon Sandri — ah furiák! téged feszítenek, engem főznek, ki hozott minket e gyeennába?

— Oh szép lányok, oh rendezellen fürdők! sohajtoztam én.

— Ide jöjj csak ha fürdeni akarsz. — Jaj! megveszek — kesergé Sandri.

— Ugyan mi lelt?

— Már egészen víz vagyok. Megindultam. Kifőznek e zohánában mint a juhot. Ez a kandalló mind magába ette a mai tüzet. Bár az ablakot feltárhathatnád, de épen fejednél van s agyon hűlsz. Én megyek a szabadba.

— Ott megint megfagyysz — szóltam — e bércki tájon hideg éjszakák járnak.

— A hidegtől senki sem kapott még szélhűdést, szolt Sándor s magára gomolyitva köpenyét, kirohant a zohánából.

Én is kapva az alkalmon, ágyát gyorsan elfoglaltam, hol bár a meleg miatt nem alhattam, de legalább kinyugtathatam két részre szakadni indult tagjaimat.

Egy órányi idő teltével hallom, hogy az ajtó nyílik. Sandri jött be. Én alvást szüntettem. Ő ágyamhoz jött, végig tapogatot, rám ismert.

— Ez boldog valahára, szolt desperatioval, ez alhatik; de mi lesz belőlem?

Igy szólva az én mutatós ágyamhoz vonult, hol csak hamar folytatni kezdé az általam már átizzadott eröművészeti gyakorlatokat.

(Vége. köv.)

LEVELEZÉSEK.

Sz. Udvarhely július 27. Eddigi időjárásunkhoz jól vetett hozzá a jolsvai időjós. Telünk és tavaszunk csaknem folytonos esőzések között tölt el; mindemellett is szép reménnyel biztattak a mezők, ugyanarra, hogy ha nem is nagyon gazdag, de általában jó termésre lehet számítani. Nyarunk borongós ugyan, de kevésbé esős éggel köszönte be, hozván kevésbé néhány felette forró napot, melyeknek azonban nagyon félve örvendettünk. És méltán, a mint ezt a szomorú következés igazolta.

A felbőszült elemek az emberi kéz minden műveinek, legkivált pedig a mezzei gazda természetmüveinek kérélhetlen ellenségei; s csatajok annál borzasztóbb nyomokat szokott maga után hagyni, mennél vételelenebbek ellen intézvék azok; igen, mert az emberi ész ellenökbe is védezőkövetek talált ki, melyeken haragjok dühe némileg megtörök, de a melyek előttünk, fájdalom, szinte csak hirtől ismervék, mint még sok más jótékony czélu intézkedések is.

Ennélfogva, jóval szomorubb a nóta mostanság minálunk, mely fölvaltá aratóink vig dalát, mint leendett, ha a csapás védtelenül nem talál; és szomorúsága több helysegeink határain lel panaszos vízshangra, és e panasza, e véletlen fordulat annál kebelrázóbb, mennél szebb remények estek egy percz alatt áldozatul a teljesülés várva várt pillanatában.

Már itt-ott búza-keresztek is látánk mezőinken a sarló alá ért gabonából, midőn e hó 20-án déli 12 óráig tartó hévással után délutáni 1 és 2 óra között nagy zúgással szakadó jégesős és dühöngő szélvihar lepte meg helységünket, kisebb nagyobb pusztításokat hagyva nyomukban mezőken és falukon, melyek fölött átvonulának. Körülbelöl húsz helység érzi e csapást; néhánynak ősz- és tavaszhatára merőben semmivé lett, nevezetesen ez

utóbbi merni donkép ezen kben, m előfakb házi é liba, se csapott

A nyugot irányba vidéken hol em val ne

E aggasz tes jöv be esm példák fölhasz jövőjét

E viselő melege sai da sikerül szokott ra köt meselb nünkre nunk.

tűlbuza czia n s a i tani ki hogy zel fo mert r Nem h annak kos m

J sulatna rább p tetlene azon i hajoln néphec nyen s mag keszte nagyo mert u zető u hatóbl nyünk b bizalm több r zonált gásual

kői a nyom

itt jár pely kedve Piret- Salam- taták

róm. vizsga ván Tanu velés illeto magá tom megv

utóbbi ugyannyira tönkre téve, hogy nem ismeri föl benne, ha tavaszhatár-e az tulajdonkép, avagy pedig ugár legyen? Történekek ezen kívül károk gazdasági és más épületekben, melyeket a szél fenekestől felforgatott, előfákban, melyeket tövestől kitépelt, apró házi és mezzei állatokban, milyenek: récse, liba, sertés, nyul sat. melyeket a jég agyon csapott.

A pusztító fergeg láthatárunk északnyugoti pontjain kerekedvén fel, délkeleti irányban vonult el. A mint hallatszik, Erdővidéken a Hatod táján fűtta volna ki magát, hol emberi emlékezetet fölülmuló erő súlyával nehezült a vidékre.

Egy ilyen csapás sok tekintetben igen aggasztó kilátásokat nyújt a különben is kétes jövőbe. És e nép mégis később kétségbe esni jövője fölött, mint ily szomorúan intő példák által öntudatra, bizalomra ébredve, fölhasználni a számára kínálkozó alkalmat és jövőjét ellene biztosítani.

E kerületben a jégkármentő intézet képviselője Czimbalmos Lajos, kinek legmelegebb buzgalma, legelkesítőbb felszólításai daczára is, eddigelé csak nyolcz egyént sikerült megnyerni az ügynek. Hanem úgy szokott az lenni: a mi javunkra történik, arra kötéllé kell hogy egykettőnket az értelmesebb osztályból is elfogják, és a mi ellenünkre var, abba önkényt tömegestül rohanunk. Egyik nem kíván biztosítani vallásos túlbuzgalomból s nem jut eszébe, mit a francia nagy igazán mond: Segíts magadon s az isten is segít; a másik, mert mostani kiadásait is alig bírja fedezni, s feleli, hogy ez esetben a kiadás, a képzelt kár kézzel fogható haszonba megy; és a harmadik, mert rászédéstől fél. Már hiába, ilyen a nép. Nem bízik abba, a ki javát akarja, és hitelt ad annak, a ki vizre viszi. És mind ez a te átkos műved, oh elhanyagolt népvevélés!

Jelen ügyre vonatkozólag teendője a társulatnak, károsult tagjai illetőségét hováhamarabb pontosan kiszolgáltatni, hogy lássa a hitetlenek tábora, mikép nem mese, nem ámitás azon intézet működése, melyhez bizalommal hajolni vonakodik. Teendője lenne továbbá, a néphez magához az ő nyelvén intézni könnyen érthető és felvilágosító magyarázatokat, s magasabb műveltségű osztály számára szerkesztett szabályai regiojából alá szállani azon nagyobb tömeghez, melynek ügyét felkarolta; mert szent és üdvös a cél, csak a hozzávezető utat kell az eddiginél könnyebbé és járhatóbbá tenni. Ily módon, igénytelen véleményünk szerint, az ügy iránt jóval nagyobb bizalmat lehetne ébreszteni, számára sokkal több részvevőket lehetne megnyerni. Mindazonáltal nem a mi, hanem a helyesebb felfogásuk akarata legyen meg.

Az elpusztult helységek szerencsétlen lakói a magas kormány atyai kegyétől várják nyomasztó sorsuk némi enyhületét.

Budvári.

H I R F Ū Z É R.

* Kolozsvár aug. 6-kán. Az Ő Felsége itt járta emlékére e hó 2-án rendezett ünnepély a Diánafürdőben megtartott s az idő is kedvezvén, számosan vőnek részt abban. A Piret-ezred derék zenekara operadarabokkal, Salamon bandája felségs csárdásokkal mulattak a közönséget, mely későn oszlott szét.

* Mult hó 25—26-kán tartattak a helyb. rom. kath. nemzeti főiskolában a nyilvános vizsgálatok a mlgs Sz. Domokosi Kedves István kerületi iskolai felügyelő elnökléte alatti. Tannai voltunk az új sarjadék szellemi kimivelésére áldozott fáradozásoknak, melyeket az illető tanár urak ráfordítottak. Kitűnt, hogy a magát kimivelni kívánó kisdedeknek bő alkalmat nyújtott jövendő boldogságuknak alapját megvethetni; mert a vallással fűszerezett tan-

tárgyak világosan és korukhoz mért módon adattak elő: mit abból következtetünk, hogy nagyobb része szép előmenetet mutatott. Ellenben kitűnt az is, hogy a szülők gondatlansága miatt, sok gyermek a nyári drága napokon az iskolát elkerülvén, abból egy félév alatt néhányan két s három hónapot elteke-regvén, épen semmi előmenetet sem tanusítottak, mely hibának orvoslását várjuk a nem sokára bekövetkező elemi iskolák rendezésétől. A mult hó 31-kén kiadott érdemsorozat, mely 533 növendéket foglal magában, csakugyan mutatja, hogy sok ifju meg nem felelt az édes szülők és előjárók várakozásának.

Mult hó 27-kén a rom. kath. városi leány magyar iskolának számos növendéknői vizsgáltattak meg. Itt a köztudomás szerint buzgónt. Agoston Károly, segéd lelkész ur, és a fáradhatlan tanítónő, isten és ember előtt, ugy szinte a plébániai fiú-iskolában a nt. Sározy sedéd lelkész és a tanító ur — helyeslést vintak ki maguknak azzal, hogy oly számos (200) növendéknek közmegelegedésre adának oktatást.

A Haller-kerti kisdedovodában és a Szentpéteri plébánia-iskolában, szinte a fen czimzett apát elnökléte alatt dicséretes buzgalmat tanusítottak a tanárok a rájuk bizott kisdedek oktatásában.

E folyó hó 3-kán kedvesen lepettünk meg a városi rom. kath. német iskolába járó leánykák próbatétén. Ezen iskola csak e f. év januar végén bizott Barta Amalia kisasszony vezetésére, ki az erd. cs. kir. kormány által kinevezett bizottmány által szorosan megvizsgáltatván, nevelői képességét fényesen tanusította ugy mint szinte Hayden- és Schell-nők is.

E mellett megemlítendő csakugyan Barta Amalia, Haydenné és Schell asszony magány német leány-növeldeik, melyekben a felsőbb rangok reménybimbói nyernek szív és elme-képzést. Mind a három intézet nevelőnői képzettségüknel fogva a cs. k. kormánytól nyerték szabadalmukat.

E növeldeken a tantárgyak következők: hittan, szerintás, magyar, német, francia nyelvek, általános földrajz és történelem, természetrajz számtan, fogalmazástan, rajz, táncz, zongora, ének és finomabb női munkák.

Végül legmélyebb hálára kötelezte magát, mind a szülők, mind a serdülő leánykák részéről kolozsvárvidéki kat. és polg. parancsnok Chavanne ur tábornok ő nagysága, ki mindenütt jelenlétével a serdülő nemzedéket nyájas leereszkedéssel szorgalomra buzditott, és a kitünőbbek közt jutalmakat méltóztatott kiosztani.

* Brassó. Ő Felsége itt mulatásának évnapját jul. 27-kén itt is fényesen megülték.

— Pepita a bécsieket oly enthusiasmusba hozta, hogy most már mindent az ő nevére keresztelve árulnak. Még a suszterinasok is egymásnak „Pepita-pofokat” osztnak.

— Több földbirtokos egyesült, hogy a Tisza és Maros lapályosabb helyein lévő földjeiken a ris-termesztést nagyban kísérték meg.

— Az új iparrendet illető munkálatok be vannak végezve, s lihetőleg a végleges tárgyalásokat is meg fogják kezdeni. Az e tekintetben felállított elv: a meglévő ipartörvényeket a jelenkor igényeivel szoros átmenet nélkül összhangzásba hozni.

— Hir szerént Bajorország több magyarországi köreskedőházaknál nagyszerű szerződéseket kötött gabonaszállítás végett.

— A kormány több jász-kiséri földbirtokosnak osztott volt galicziai jó faju dohánymagvakat, azonban ezek nem a legsikerültebb termést adak.

— Petersburgban a cholera kiütött s igen veszélyes alakban mutatkozik.

— A kereskedelmi ministeriumban egy az egész császári birodalomra kiterjedő kereskedési törvény szerkesztésével foglalkoznak.

— Az astriai cs. k. kormánynak a leg-

ujabb kimutatás szerint 322 consulsági hivatala és ügynöksége létezik külföldön.

— A hg Eszterházi uradalmába 800 darab spanyol birka érkezett, melyektől várható, hogy a nyájakat tetemesen nemesíteni fogják.

— A Müller Gyula Nagy naptára szerkesztősége által egy gazdasági kérdés megfejtésére kitett 300 drb huszas pályadíjt Kerkapoly Károly (Pápa) értékezése nyerte el s a jövő évi naptárt e munka fogja gazdagítani.

— A bécsi politechnicumban jövő tanévben a gépészet számára is egy tanszéket fognak felállítani.

— Az udvari színház Bécsben évenként 500,000 pfrrtal rendelkezhetik, melyből 200000 frtot segélyezéskép a kormánytól kap.

— Balaton-Füreden jelenleg mintegy 600 fürdővendég mulat, melynek egy részét magyar főranguk teszik, mi igen öröndetes jelenség. Sajnáljuk, hogy az erdélyi fürdőkből nem kapunk tudósításokat.

— Irodalmi hírekül következőket említhetjük: Arany „Toldy”-jának második kiadását Heckenast vállalta el. — Beöthy László „Nesze semmi fogd meg jól” című humoristikus műre nyit előfizetést 1 frtnak, — Oláh László „Önügyvéd” című jogtudományi kézikönyvet irt, mely a napokban hagyja el Pesten a sajtót, s melyet igen ügyes és életre való szerkesztetnek mondanak, — Jókai „Török világ”-a már második kiadást ért, — Szilágyi Sándor n. körösi tanár: Világtörténetet ad ki.

— Az iparos segédeknek megtiltott a Sweiczba vándorolni, s az ott mulató ausztriai iparosoknak 2 hó alatt haza kell jöniök.

— A kereskedő firmáknak az erd. magas kormányzóság által megrendelt jegyzőkönyvbe iktatása még csak e hó 23-kaig történhetik. Azon kereskedők, a kik firmáikat e napig bé nem jegyeztették, a kiszabott büntetés alá esnek.

— Az ország-czimerekről javaslat készen van. Az erre nézt felállított elv a birodalom egysége. E szerént az országczimerek mindenütt a birodalmi sassal egybekapcsolatnak.

— A még teljesen össze nem állított kimutatások szerint a bécsi emléktplomra eddig másfél millio forint gyűlt.

M O Z A I K.

* A virágházi rovarok elpusztítására sikerrel használják a keserű aloe olvadékát, melyel a növényeket meg kell mosni. E szer a növényeknek nem ártalmas és egyszeri mosás kellő hatást idéz elő.

* A fák mohossága ellen a hollandiak méz-vizet használnak. Az oly fát, a melyre moh akar rakódni vagy már rakódott is, jól megmossák mézszízzel s ez nem csak az elődi növény, hanem a benne élő rovarokat is elpusztítja.

* Egy angol Németországban egy grófnál ebéden volt, s véletlenségből egy poharat feldöntött. A gróf kérde: hogy ez szokás Angliában? „Nem, épen nem, felelt nyugodtan az angol, de ha megtörténik, senki sem kérdezősködik felőle.”

* — Hány beleg halt meg az éjszaka? kérde a kórház orvosa.

— Kilencz, volt a felelet.

— Hogy, hogy? hisz én tiznek irtam orvos-ságot.

— Igen, de egyik nem akarta bevenni.

* — Mily szép leány ez! szólt egy fiatal ember egy előtte elhaladó hölgy után.

A hölgy gúnynak véve e mondat, visszafordult s kissé haragosan felelt:

— Azt én önöl nem mondhatom.

— Persze hogy nem, szólt az ifju, mert ön nem képes ugy hazudni, mint én.

